

ASSIGNATURES

Tipografia

La tipografia és una eina indispensable en la comunicació visual. És propi d'un dissenyador saber fer un bon ús de la lletra, amb criteris clars. El llenguatge escrit és un aspecte fonamental de la comunicació verbal i la tipografia és la seva representació visual. El seu valor funcional i emocional, alhora, transmet continguts específics i expressa significats particulars.

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- ✗ Utilitzar la tipografia de manera adequada en els projectes de disseny.
- ✗ Conèixer i reconèixer les formes de les lletres.
- ✗ Saber utilitzar correctament la tipografia en la composició del text.
- ✗ Resoldre amb recursos tipogràfics les necessitats funcionals i expressives dels projectes de disseny.
- ✗ Entendre la tipografia dins de l'àmbit del disseny on s'aplica.
- ✗ Aprofundir en les capacitats crítiques de l'anàlisi tipogràfic i la comprensió de les relacions entre la tipografia i el context sociocultural en el qual aquesta sorgeix i s'aplica.

Codi

200649

Crèdits

6 ECTS

Curs

2

Semestre

1

Matèria

Processos de disseny

Professorat

[Keith Adams](#)

[Andreu Balius](#)

Suport a la docència

[Ferran Milan](#)

Llengües

Castellà Català

Prerequisits

No existeixen prerequisits ni coneixements previs específics per matricular-se en aquesta assignatura. De totes maneres, es recomana haver aprovat les assignatures del primer curs, en particular, les assignatures d'Introducció al Projecte de Disseny, Introducció a la Història del Disseny i de l'Art i Recursos informàtics per al Disseny. Es desenvoluparan treballs amb eines d'informàtica (programes d'edició de textos: *Adobe InDesign* i dibuix vectorial: *Adobe Illustrator*, bàsicament) i, per tant, és necessari tenir coneixements mínims del funcionament d'aquests programes.

Continguts de l'assignatura

- ✗ **El signe tipogràfic: el caràcter. Conceptes bàsics.** Família tipogràfica, variants estilístiques, caixa alta, caixa baixa. Lligadures (tècniques i estètiques) i diftongs. Versals i versaletes. Numerals: xifres capitals aliniades, xifres antigues, xifres tabulades, xifres volades. Signes de puntuació. Altres signes i símbols. Proporcions, contrast, modulació, pes/gruix i amplada, color, textura, «color» tipogràfic, ritme, ull tipogràfic, forma-contraforma, eix d'inclinació (cursives/inclinades).
- ✗ **L'anatomia de la lletra.** Proporcions verticals i horitzontals. Importància de l'alçada-x. Tipometria. Tamany. Escala. Mida òptica.
- ✗ **Classificacions: classificació simple i classificació estilística.** Famílies tipogràfiques i superfamílies. Diferents criteris de classificació.
- ✗ **Oralitat i escriptura. L'alfabet com a representació de les llengües. L'origen i evolució de l'alfabet Llatí. Evolució de l'escriptura. Altres sistemes d'escriptura.**
- ✗ **Evolució de la tipografia: De la composició en plom a la tipografia digital.** Procesos de creació, producció i distribució de fonts digitals.
- ✗ **El text: La paraula, la línia i el paràgraf.** L'espai tipogràfic. La importància dels blancs. Espai entre lletres, espai entre paraules, espai entre línies, espai entre paràgrafs, espai entre columnes. Els marges. Relació òptima nombre de caràcters per línia.
- ✗ **Composició de text: Control del paràgraf.** Particions i justificació. Aliniació dels paràgrafs. Sagnats. Caplletres. Ús de versaletes.
- ✗ **Composició de text: Jerarquies. Organització de la informació.** Jerarquies dins del text.
- ✗ **Ortotipografia: gramàtica dels signes tipogràfics. Ortotipografia bàsica**
- ✗ **La pàgina: Arquitectura i organització dels continguts (paper / pantalla)** Estructura. Formats. Reticula i planificació de la pàgina. Caixa tipogràfica.
- ✗ **Valors funcionals i expressius de la tipografia. Microtipografia / Macrotipografia.** El procés de la lectura. Llegibilitat i lecturabilitat. Microtipografia. Tipografia per a l'edició. Tipografia per a la pantalla. Tipografia per a la senyalització. Valors emocionals. La tipografia com a imatge. Valors culturals de la tipografia. Personalitat de la tipografia.

✗ **Criteris per a la selecció tipogràfica. Compatibilitat i combinació de tipografies.**

✗ **Tipografia en moviment. Ús de la tipografia en els mitjans audiovisuals.**

Metodologia docent i activitats formatives

L'assignatura es desenvoluparà al llarg de tres grans eixos —la lletra, la paraula i el text—, treballant els temes de macro/micro tipografia i prenent com a suports de comunicació tant el paper com la pantalla. Es desenvoluparan una sèrie d'exercicis pràctics i projectes, on s'utilitzarà la tipografia com l'element fonamental per a la comunicació gràfica. Aquests treballs estaran basats i recolzats per exposicions teòriques, així com en l'ús d'una bibliografia específica de lectura obligada i una altra de recomanada.

Els treballs i les correccions són individuals o en grup, segons les pautes de cada treball. Al final de l'assignatura es realitzarà una prova escrita, basada en el contingut teòric exposat durant el transcurs de la mateixa.

ACTIVITATS DIRIGIDES

✗ Clases teòriques magistrals i debat en gran grups.

Hores: 7,5h

Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE10.1, CT3, CT4, CT10, CT19.

✗ Taller de tecnologia: assistència en la resolució de les dificultats.

Hores: 15h

Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE9.2, CE10, CT10.

✗ Taller de representació: assistència en la resolució de les dificultats de representació gràfica.

Hores: 15h

Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CT6, CT10, CT19.

✗ Avaluació: presentacions individuals i col·lectives dels resultats parcials i finals dels exercicis i projectes, defensa oral dels mateixos i ronda de valoracions.

Hores: 15h

Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE10.1, CE17.1, CT6, CT10, CT19.

ACTIVITATS SUPERVISADES

✗ Tutories: tutories de seguiment i correcció dels exercicis i projectes plantejats.

Hores: 15h

Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE10.1, CE17.1, CT3, CT4, CT6, CT10, CT19.

ACTIVITATS AUTÒNOMES

✗ Informació i documentació: cerca de fonts, recollida d'informació, anàlisi i elaboració documental de la mateixa.

Hores: 15h

Resultats d'aprenentatge: CE6, CE9.2, CE10.1, CE17.1, CT6, CT10, CT19.

✗ Elaboració d'exercicis i projectes: formulació de programes de disseny a partir de situacions simulades i pautes per al desenvolupament dels exercicis i projectes.

Hores: 67,5h

Resultats d'aprenentatge: CE6, CE9.2, CE10.1, CE17.1, CT6, CT10, CT19.

Avaluació

L'assignatura és obligatòria i l'assistència a classe també ho és.

L'assignatura s'estructura en classes pràctiques a l'aula-taller, on es desenvolupen treballs individuals o en grup amb un seguiment de tutories, i en classes teòriques magistrals, amb discussions de treballs en grup que ajudaran a fomentar la capacitat d'anàlisi i el criteri crític necessari per a desenvolupar els treballs.

Els criteris d'avaluació responen a l'adquisició de les competències que corresponen a aquesta assignatura i que es demostrarà mitjançant la realització dels exercicis i els projectes proposats al llarg del curs, amb una prova escrita de la part teòrica de l'assignatura.

L'avaluació continuada dels continguts impartits requereix d'un seguiment continuat de les capacitats i competències adquirides al llarg del semestre. Això es fa a través de pràctiques a l'aula i a través dels projectes desenvolupats al llarg del semestre. Una persona que no ha lliurat puntualment els seus projectes difícilment podrà ser avaluat.

- ✗ S'avaluarà l'assistència, l'actitud i participació a classe, així com el procés evolutiu d'aprenentatge durant tot el curs i el resultat final aconseguit en cadascun dels treballs.
- ✗ És necessari realitzar i aprovar tots els treballs i projectes.
- ✗ Els exercicis i els projectes tindran la seva corresponent avaluació individual o en grup, segons el plantejament que s'indiqui en cadascun d'ells. En cas de no aprovar un treball en la seva data inicial de lliurament, l'alumne podrà recuperar-lo durant la setmana que hi ha prevista per a les recuperacions, al final del semestre.
- ✗ Un treball no entregat no tindrà dret a recuperació.
- ✗ La qualificació final de l'assignatura es basarà en una avaluació continuada del treball realitzat i entregat per l'estudiant durant l'assignatura, i en la prova escrita final.
- ✗ La falta d'assistència no justificada de més del 20% de les classes (6+ classes) pot comportar un "no presentat". Els estudiants que no presentin cap treball, àdhuc havent assistit a classe, tindran una qualificació de "no presentat".
- ✗ En cas de poder justificar la no assistència (cas de malaltia o accident greu), l'alumne ha de notificar-ho al professor per poder acordar la forma més adequada de recuperar els treballs no presentats.

Lliuraments:

- ✗ Els treballs hauran de ser lliurats en la seva data corresponent. No s'acceptaran lliuraments fora de la data prevista.
- ✗ Les entregues fora de la data (si s'accepten) no optaran a una nota superior a 5

(excepcionalment, podran obtenir una qualificació de 6, si es tracta d'un treball notable).

Recuperacions

- ✗ El lliurament de treballs (que optin a recuperació) tindrà lloc el dia i hora que s'estableixi durant la setmana de les recuperacions, al final del semestre.
- ✗ Optaran a recuperació únicament aquells treballs entregats (en la seva data corresponent) i que no hagin superat la qualificació d'aprobat.
- ✗ Els treballs entregats durant la setmana de les recuperacions, no optaran a una nota superior a 5 (excepcionalment, podrien obtenir un 6).
- ✗ Les recuperacions no serveixen per pujar nota.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

- ✗ Pre-lliurament dels exercicis i projectes.
Hores: 50h
Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE10.1, CT3, CT4, CT6, CT10.
- ✗ Lliurament dels exercicis i projectes.
Hores: 50h
Resultats d'aprenentatge: CE6.1, CE9.2, CE10.1, CT10, CT19.
- ✗ Presentació i defensa dels projectes.
Hores: 48h
Resultats d'aprenentatge: CE17.1, CT3, CT6, CT10, CT19.
- ✗ Examen final escrit.
Hores: 2h
Resultats d'aprenentatge: CT3, CT10, CT19.

Bibliografia i enllaços web

Bibliografia de lectura obligada

- ✗ Hochuli, Jost. *El detalle en la tipografía*. Valencia: Campgràfic Editors, 2007.
- ✗ Baines, Phil y Haslam, Andrew. *Tipografía. Función, forma y diseño*. México: Gustavo Gili, 2002.

Bibliografia de lectura recomenada

- ✗ Bringhurst, Robert. *The elements of typographic style*. USA: Hartley & Marks Publishers, 1992 - 2002.
- ✗ Frutiger, Adrian. *En torno a la tipografía*. Barcelona: Gustavo Gili, 2001.
- ✗ Gerstner, Karl. *Compendio para alfabetos*. Barcelona: Gustavo Gili, 2003.
- ✗ Gordon, R. *Making digital type look good*. Thames and Hudson, 2001.
- ✗ Jury, D. Tipos de fuentes. *Regreso a las normas tipográficas*. Barcelona: Index Book, 2002.
- ✗ Lupton, Ellen. *Thinking with type*. New York: Princeton Architectural Press, 2004.

✕ Pohlen, Joep. *Fuentes de letras*. Taschen, 2011.

Programació de l'assignatura

L'assignatura sensibilitza a l'estudiant cap a la tipografia, partint de la comprensió del signe tipogràfic individual cap a la seva utilització en diferents necessitats de disseny. Al mateix temps, consciència a l'estudiant sobre la importància de la tipografia mitjançant la comprensió de la seva evolució, directament relacionada a la tècnica i als materials amb els quals ha estat dissenyada la lletra, en diferents èpoques i en contextos determinats, amb les seves necessitats de disseny i comunicació particulars.

Per a això, es proposen una sèrie d'exercicis i projectes de complexitat creixent que han de resoldre's exclusivament o amb predominança d'elements tipogràfics, que es detallen en el quadre a continuació.

L'assignatura té com a objectiu capacitar i sensibilitzar a l'estudiant cap a una correcta utilització de la tipografia, a partir d'adquirir els coneixements bàsics, des de la comprensió del signe tipogràfic individual a la seva integració en la composició de text.

Al mateix temps, conscienciar a l'estudiant sobre la importància de la tipografia mitjançant la comprensió de la seva evolució, directament relacionada amb les tècniques i els materials utilitzats en la seva creació en les diferents èpoques i contextos, i segons han estat les necessitats de disseny i comunicació.

Es proposen una sèrie d'exercicis ràpids (setmanals) i projectes de major durada.

SETEMBRE

- ✕ 12-13 | Teòrica: Tipografia i llenguatge. Definicions. Importància de la tipografia en la comunicació visual. Tipografia com a eina per a la comunicació escrita.
Aproximacions en l'ús de la tipografia.
- ✕ 14-15 | Pràctica/Taller: *La lletra en l'espai urbà*
- ✕ 19-20 | Teòrica: El Signe tipogràfic: el caràcter. Conceptes bàsics – 1
- ✕ 21-22 | Pràctica/Taller: *L'Anàlisi tipogràfic*.
- ✕ 26-27 | Teòrica: El Signe tipogràfic: el caràcter. Conceptes bàsics – 2
- ✕ 28-29 | Pràctica/Taller: Lliurament i presentació projecte *La lletra en l'espai urbà*

OCTUBRE

- ✕ 3-4 | Teòrica: Classificacions 1: classificació simple i classificació estilística.
Families tipogràfiques i superfamílies. Sistemes estilístics.
- ✕ 5-6 | Pràctica/Taller: Classificacions tipogràfiques. Anàlisi i estudi de famílies tipogràfiques.
- ✕ 10-11 | Teòrica: Classificacions 2: classificació simple i classificació estilística.
Families tipogràfiques i superfamílies. Sistemes estilístics.
- ✕ 12-13 | Pràctica/Taller: Classificacions tipogràfiques. Anàlisi i estudi de famílies tipogràfiques.
- ✕ 17-18 | Teòrica: Anatomia de la lletra. Proporcions. Línies de referència. Tipometria.

- ✕ 19–20 | Pràctica/Taller: Classificacions tipogràfiques. Anàlisi i estudi de famílies tipogràfiques.
- ✕ 24–25 | Teòrica: Composició de text: La paraula, la línia i el paràgraf – 1
- ✕ 26–27 | Pràctica/Taller: Lliurament i presentació projecte Classificacions tipogràfiques. Anàlisi i estudi de famílies tipogràfiques.

NOVEMBRE

- ✕ 31–1 | Teòrica: Composició de text: La paraula, la línia i el paràgraf – 2
- ✕ 2–3 | Pràctica/Taller: Exercicis composició de text.
- ✕ 7–8 | Teòrica: Composició de text: La paraula, la línia i el paràgraf – 3
- ✕ 9–10 | Pràctica/Taller: Exercicis de composició de text.
- ✕ 14–15 | Teòrica: Composició de text: La paraula, la línia i el paràgraf – 4
- ✕ 16–17 | Pràctica/Taller: Exercicis de composició de text.
- ✕ 21–22 | Teòrica: Composició de text: Estructura de la pàgina. Maquetació.
- ✕ 23–24 | Pràctica/Taller: Projecte de disseny editorial.
- ✕ 28–29 | Teòrica: Ortotipografia: La gramàtica dels signes tipogràfics.

DESEMBRE

- ✕ 30–1 | Pràctica/Taller: Projecte de disseny editorial.
- ✕ 5–6 | Teòrica: Breu història sobre l'escriptura i evolució de l'alfabet llatí.
- ✕ 7–8 | Pràctica/Taller: Projecte de disseny editorial.
- ✕ 12–13 | Teòrica: Evolució de la tipografia: De la composició en plom a la tipografia digital. Procesos de producció i disseny. Actualitat de la tipografia digital. – 1
- ✕ 14–15 | Pràctica/Taller: Projecte de disseny editorial.
- ✕ 19–20 | Teòrica: Evolució de la tipografia: De la composició en plom a la tipografia digital. Procesos de producció i disseny. Actualitat de la tipografia digital. – 2
Dissenyadors de tipus a Catalunya: Eudald Pradell i Joan Trochut.
- ✕ 21–22 | Pràctica/Taller: Projecte de disseny editorial.

GENER

- ✕ 9–10 | Teòrica: Prova escrita.
- ✕ 11–12 | Pràctica: Lliurament i presentació projecte de disseny editorial.
- ✕ 16–19 Gener: Lliurament treballs recuperació
- ✕ 27 Gener: Lliurament de les notes finals (provisionals)
- ✕ Nota: Aquest repartiment de continguts és orientativa

Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Competència

- ✕ **CE6** Utilitzar amb criteris especialitzats l'arquitectura de la lletra i les diferents famílies tipogràfiques dels alfabetos llatins.

Resultat de l'aprenentatge

- ✗ **CE6.1** Usar els recursos tipogràfics i de maquetació de pàgina adaptats a funcions de lectura, comunicació i expressió del projecte.

Competència

- ✗ **CE9** Demostrar que coneix l'ús del mitjà audiovisual, l'entorn digital i les eines de creació i producció dels mateixos.

Resultat de l'aprenentatge

- ✗ **CE9.2** Aplicar els criteris i els recursos gràfics i tipogràfics propis del mitjà audiovisual i digital.

Competència

- ✗ **CE10** Estructurar i jerarquitzar gràficament la informació visual.

Resultat de l'aprenentatge

- ✗ **CE10.1** Dominar recursos infogràfics bàsics per presentar sectors i marcs d'actuació en els quals s'inscriu el projecte.

Competència

- ✗ **CE17** Exposar i raonar, de forma oral i escrita, els resultats i els processos de treball dels objectes de disseny propis.

Resultat de l'aprenentatge

- ✗ **CE17.1** Elaborar una memòria escrita del projecte i defensar-la oralment d'acord amb les convencions i les característiques específiques del sector del disseny al qual va dirigit.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

- ✗ **CT3** Demostrar, conèixer i utilitzar correctament les fonts documentals i la bibliografia necessària tant per la projectació com per a l'anàlisi i crítica raonada del disseny.
- ✗ **CT4** Demostrar interès per l'estudi de llengües estrangeres tant per facilitar la comunicació com per accedir a contextos culturals diferents.
- ✗ **CT6** Capacitat per treballar en equip i aptituds per al diàleg amb els diferents agents i disciplines que puguin intervenir en el desenvolupament d'un projecte de disseny.
- ✗ **CT10** Motivació per la qualitat, tant en els plantejaments conceptuals i argumentals com en la resolució formal i en els detalls de l'acabat final d'un projecte de disseny.
- ✗ **CT19** Demostrar una disposició afectiva positiva cap als valors estètics i les qualitats formals de l'entorn material i visual.

Inici

EINA

Grau de Disseny

Especialitats

Pla d'estudis

Assignatures

Accés

Mobilitat

Pràctiques

Beques

Informació acadèmica

Màsters i postgraus

Cursos d'estiu

Alumni

Empresa

Internacional

Projectes

Recerca

Biblioteca

Arxiu

Qualitat

Contacte

EINA Centre Universitari
de Disseny i Art de Barcelona
Adscrit a la UAB

Passeig Santa Eulàlia, 25
08017 Barcelona
T +34 93 203 09 23 / info@eina.cat

[Avís legal](#)

[UAB](#)

[Facebook](#)

[Cookies](#)

[Webmail](#)

[Twitter](#)

[Intranet](#)

[Instagram](#)

[Blog](#)

[Pinterest](#)

[Vimeo](#)